

## سۇئال

كىشىلەر نىمىشقا پەيغەمبەرلەرگە مۇھتاج بولىدۇ ؟

## تەپسىلىي جاۋاب

مەدھىيە ئاللاھقا بولسۇن .

پەيغەمبەرلەر بولسا ئاللاھنىڭ بەندىلىرىگە ئەۋەتكەن ئەلچىلىرى بولۇپ ، ئۇلار ئۇنىڭ بۇيرۇقلىرىنى يەتكۈزىدۇ . ھەمدە ئۇلارغا ئاللاھ ۋەدە قىلغان نىئەتلەر بىلەن خۇش-خەۋەر بىرىدۇ ، ناۋادا ئۇلار ئۇنىڭ بۇيرۇقلىرىغا ئىتائەت قىلغان بولسا . ھەمدە ئۇلارنى دائىملىق ئازاپتىن ئاگاھلاندۇرىدۇ ، ناۋادا ئۇلار ئۇنىڭ توسۇقلىرىغا قارشى چىققان بولسا . ئۇلار ئۇلارغا ئىلگىرىكى مىللەتلەرنىڭ ھىكايىلىرىنى ، ئۇلارنىڭ پەرۋەردىگارىنىڭ بۇيرۇقلىرىغا بويسۇنغانلىقى ئۈچۈن ئۇلارغا كەلگەن ئازاپ ۋە ئىنتىقاملارنى سۆزلەپ بىرىدۇ .

بۇ ئىلاھى بۇيرۇقلار ۋە چەكلىمىلەرنى نوقۇل پىكىر يۈرگۈزۈش ئارقىلىق بىلگىلى بولمايدۇ . شۇڭلاشقا ئاللاھ ئىنسانلارنى ھۆرمەتلەش ، ئۇلارنىڭ مەنپەئەتىنى قوغداش يۈزىسىدىن قانۇنلارنى بىكىتتى ، بۇيرۇق ۋە توسۇقلارنى بەردى . چۈنكى ، كىشىلەر ئۆزلىرىنىڭ كۆڭۈل خاھىشىغا ئەگىشىدۇ . شۇنىڭ بىلەن چەكلىمىلەردىن ئۆتۈپ كىتىدۇ ، كىشىلەرگە زوراۋانلىق قىلىدۇ ھەمدە ئۇلارنى ھەق-ھوقۇقىدىن مەھرۇم قىلىدۇ . شۇڭا ئاللاھ ئۆزىنىڭ دانالىقى ۋە ھىكمىتى بىلەن ئۇلارنى ئاللاھنىڭ بۇيرۇقلىرىنى ئەسلىتىدىغان ، ئۇلارنى گۇناھقا چۈشمەسلىككە ئاگاھلاندۇرىدىغان ، ئۇلارغا ۋەز-نەسىھەت قىلىدىغان ھەمدە ئۇلارغا ئىلگىرى ئۆتكەن كىشىلەرنىڭ ھىكايىلىرىنى سۆزلەپ بىرىشكە ئۈزۈلۈدۈرمەي ئۇلارغا ئەلچىلەرنى ئەۋەتىپ تۇردى . چۈنكى كىشىلەر ئاجايىپ خەۋەرلەرنى ئاڭلىغاندا ، ئۇلارنى ھوشيار قىلىدۇ-دە ، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار چۈشىنىدۇ ، بىلىمى ئاشىدۇ ۋە توغرا چۈشىنىدۇ ، چۈنكى قانچە كۆپ ئاڭلىغانسىرى ئوي-پىكىرلەر شۇنچە كۆپ بولىدۇ . ئوي-پىكىرلەر قانچە كۆپ بولسا ، ئۇلار شۇنچە كۆپ پىكىر يۈرگۈزىدۇ . ئۇلار قانچە پىكىر يۈرگۈزسە ، ئۇلارنىڭ بىلىدىغىنى شۇنچە كۆپ بولىدۇ . ھەمدە ئۇلارنىڭ بىلىدىغىنى قانچە كۆپ بولسا ، ئۇلارنىڭ قىلىدىغىنى شۇنچە كۆپ بولىدۇ . شۇڭا بۇ ھەقىقەتنى چۈشەندۈرۈش ئۈچۈن ، ئەلچىلەرنى ئەۋەتىشتىن باشقا يول يوق .

[ ئەلى بىن مۇھەممەد مەۋدۇدىنىڭ **ئەئىلام نۇبۇۋۋە** دىن ئىلىندى . ]

ئىسلام پېشىۋاسى ئىبنى تەيمىيە ( ئاللاھ ئۇنىڭغا رەھىم-شەپقەت قىلسۇن ) -ئەھمەد بىن ئابدۇلھەلىم بىن ئابدۇسسەلام ئىبنى تەيمىيە دەپ تونۇلغان . ئۇ ھىجرىيىنىڭ 61-يىلى تۇغۇلۇپ ، 728-يىلى ۋاپات بولغان . ئۇ ئەك كاتتا ئىسلام ئالىملىرىنىڭ بىرى بولۇپ ، نۇرغۇن قىممەتلىك كىتاپلارنى يازغان . ئۇ مۇنداق دىگەن : " ئەلچىلىك بولسا ئىنسانلارنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئەڭ

ياخشى نەرسىگە يىتەكلىنىشى ئۈچۈن زۆرۈر . بىر ئادەم بۇ ئەلچىلىككە ئەگەشمىسە ، ئاخىرەتتە ئۆزىگە پايدىلىق نەرسىگە يىتەكلىنەلمەيدۇ . ۋە شۇنىڭدەك ، بۇ دۇنيادىمۇ ھەم ئۆزىگە پايدىلىق نەرسىگە يىتەكلىنەلمەيدۇ . ئىنسان شەرىئەتكە مۇھتاج . چۈنكى ئۇ ئۆزىگە پايدا ئېلىپ كېلىدىغان ۋە ئۇنىڭغا زىيان يەتكۈزىدىغان نەرسىدىن ساقلايدىغان ئىككى ھەركەتنى قىلىدۇ . بۇ شەرىئەت ئاللاھنىڭ زىمىنىدىكى نۇرى ، بەندىلىرى ئارىسىدىكى ئادىللىقى ، ھەمدە ئۇنىڭغا كىرىۋالغۇچى ھەرقانداق كىشى بىخەتەر بولىدىغان پاناھگاھ .

شەرىئەت دىگەنلىك پايدا بىلەن زىياننى ھىسسىي جەھەتتىن ئايرىش ئەمەس ، چۈنكى ھاياۋانلارمۇ ئۇنى قىلالايدۇ . ئىشەك بىلەن تۆگە ئارپا بىلەن توپىنى پەرىقلەندۈرەلەيدۇ . بەلكى ئۇ ئىنسانغا دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە پايدا يەتكۈزىدىغان ئىش-ھەركەت بىلەن ئۇنىڭغا دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە زىيان يەتكۈزىدىغان ھەركەتلەرنى ئايرىش . مەسىلەن ، ئىمان ، تەۋھىد ، چىدامچانلىق ، ئادىل بولۇش ، توغرا قىلىقلىق بولۇش ، ياخشىلىق قىلىش ، ئىشەنچلىك بولۇش ، ئىپپەتلىك بولۇش ، بىلىش ، ياخشىلىققا بۇيرۇش ، يامان ئىشتىن توسۇش ، تۇغقاندارچىلىق مۇناسىۋەتنى ساقلاش ، ئاتا-ئانىنى ھۆرمەتلەش ، قوشنىلارغا ياخشى مۇئامىلىدە بولۇش ، كىشىلەرنىڭ ھەق-ھوقۇقىنى تونۇش ، ئىشلارنى ساپ ئاللاھ ئۈچۈن قىلىش ، ئۇنىڭغا ئىشەنچىسىنى قويۇش ، ئۇنىڭدىن ياردەم سوراڭ ، ئۇنىڭ ئورۇنلاشتۇرىشىنى قوبۇل قىلىش ، ئۇنىڭ خاھىشىغا بويسۇنۇش ، ئۇنىڭغا ئىشىنىش ، ئۇنىڭ ئەلچىلىرى بىزگە ئېيتقان بارلىق خەۋەرلەرگە ئىشىنىش ، ۋە باشقا دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئىنسانغا نەپ ئەكلىدىغان ئىش-ھەركەتلەر . ئەگەر ئەلچىلىك بولمىغان بولسا ، بىزلەرنىڭ كاللىمىز بۇ ھاياتتىكى پايدا بىلەن زىياننى تەپسىلىي ئايرىشقا كۈچى يەتمىگەن بولاتتى . ئاللاھ بەندىلىرىگە ئاتا قىلغان ئەڭ كاتتا نىيەتلەرنىڭ بىرى بولسا ئۇلارغا ئەلچىلەرنى ئەۋەتىشى ، كىتاپلارنى چۈشۈرىشى ، ۋە ئۇلارغا توغرا يولنى كۆرسىتىشى بولۇپ ، ناۋادا ئۇ بولمىغان بولسا ئۇلار ھاياۋانلارنىڭ ئورنىغا چۈشۈپ قالغان ، ھەتتا ئۇنىڭدىنمۇ ناچار ھالغا قالغان بولاتتى . شۇڭا كىمكى ئاللاھنىڭ ئەلچىلىكىنى قوبۇل قىلسا ، ئۇنىڭغا چىڭ ئىسىلسا ، ئۇ ئىنسانلارنىڭ ئەڭ ياخشىسى . ۋە كىمكى ئۇنى رەت قىلسا ۋە ئۇنىڭغا سەل قارىسا ، ئۇ ئىنسانلارنىڭ ئەڭ ناچىرى . ھەتتا ئىت ، چوشقىلاردىنمۇ ناچار بولۇپ ، رەزىللەرنىڭ رەزىلى .

دۇنيا خەلقى پەقەت ئۇلارنىڭ ئارىسىغا تارالغان ئەلچىلىكنىڭ ئىزلىرى بىلەنلا مەۋجۇت بولۇپ تۇرالايدۇ . ئەگەر ئەلچىلەرنىڭ بۇ ئىزلىرى زىمىن يۈزىدىن ئۆچۈرۈۋېتىلسە ، ئۇلارنىڭ تەلىماتى يوقىتىۋېتىلسە ، ئۇ چاغدا ئاللاھ ئۈستۈنكى ۋە ئاستىنقى دۇنيانى ۋەيران قىلىدۇ ھەمدە قىيامەت باشلىنىدۇ .

يەرشارى كىشىلىرىنىڭ ئەلچىلەرگە بولغان ئىھتىياجى ئۇلارنىڭ قۇياش ، ئاي ، شامال ، ۋە يامغۇرغا بولغان ئىھتىياجىغا ، بىر ئادەمنى ھاياتلىقىغا بولغان ئىھتىياجىغا ، ياكى كۆزىنىڭ يورۇقلۇققا بولغان ئىھتىياجىغا ، ياكى بەدەننىڭ يىمەك-ئىچمەككە بولغان ئىھتىياجىغا ئوخشىمايدۇ . بەلكى ئۇنىڭدىن چوڭ ۋە ھەرقانداق سىز ئويلىيالايدىغان ۋە پەرەز قىلالايدىغان ئىھتىياجىدىن چوڭ . ئەلچىلەر بولسا (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇلارغا بولسۇن) ئۇنىڭ بۇيرۇقلىرى ۋە توسۇقلىرىنى يەتكۈزىدىغان ئاللاھ بىلەن ئۇنىڭ مەخلۇقاتلىرى ئوتتۇرىسىدىكى ۋاسىتىلەر . ئۇلار ئۇنىڭ بىلەن بەندىلىرى ئوتتۇرىسىدىكى ئالاقىچىلار . ئۇلارنىڭ ئەڭ كاتتىسى ۋە ئاخىرقىسى ، ئاللاھنىڭ ھوزۇرىدا ئەڭ ھۆرمەتلىكى بولسا مۇھەممەد ( ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا ۋە ئۇلارنىڭ ھەممىسىگە بولسۇن ) . ئاللاھ ئۇنى دۇنيالارغا رەھىم-شەپقەت سۈپىتىدە ، ئاللاھقا يېقىنلىشىشنى خالايدىغانلارغا يىتەكچى ،

بارلىق كىشىلەرگە بانا قويماسلىق ئۈچۈن ئىزىيات قىلىپ ئەۋەتتى . ئاللاھ كىشىلەرنى ئۇنىڭغا بويسۇنۇشقا ، ئۇنى سۆيۈشكە ، ھۆرمەتلەشكە ، ئۇنى ھىمايە قىلىشقا ۋە ئۇنىڭ ھەق-ھوقۇقىنى ئادا قىلىشقا بۇيرىدى . ئاللاھ بارلىق ئەلچىلەر ۋە پەيغەمبەرلەردىن ئۇنىڭغا ئىشىنىشكە ۋە ئەگىشىشكە ئەھدە ئالدى . ھەمدە ئۇلارنى ئۇلارغا ئەگەشكەن مۇئمىنلەردىنمۇ ئوخشاش ئەھدىنى ئىلىشقا بۇيرىدى . ئاللاھ ئۇنى قىيامەتتىن بۇرۇن خۇش-خەۋەر ئېلىپ كەلگۈچى ، ئاگاھلاندۇرغۇچى ، كىشىلەرنى ئاللاھ تەرەپكە ئۇنىڭ ئىزى بىلەن چاقىرىغۇچى ۋە نۇرلۇق چىراق قىلىپ ئەۋەتتى . ئاللاھ ئۇنىڭ بىلەن ئەلچىلەرنىڭ سېپىنى ئاخىرلاشتۇردى ، ئازغۇنلۇقتىن توغرىغا يېتەكلىدى ، ئۇ ئارقىلىق نادانلىقتىن بىلىم-مەرىپەتكە يېتەكلىدى ، ئۇنىڭ ئەلچىلىكى بىلەن قارغۇ كۆزلەرنى ، پاك قۇلاقلىرىنى ، قاتقان يۈرەكلەرنى ئاچتى . ئۇنىڭ ئەلچىلىكى بىلەن قاراڭغۇلاشقان بۇدۇنيانى يورۇتتى ، چېچىلىپ كەتكەن كىشىلەرنى بىر يەرگە يىغدى . ئىنسانلارنىڭ ئەگرى يولىنى تۈزلەپ بەردى ھەمدە ئۇلارغا توغرا يولنى كۆرسەتتى . ئۇنىڭ كۆكسى-قارنىنى كەڭ قىلدى ھەمدە يۈكىنى ئىلىۋەتتى ، ئۇنىڭ ئابرويىنى كۆتۈردى . ئۇنىڭ بۇيرىقىغا قارشى چىققان كىشىلەرگە خارلىق ، رەسۋالىقنى مۇپتىلا قىلدى . ئۇنى (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇلارغا بولسۇن) ئەلچىلەر بىر مەزگىل ئۈزۈلۈپ قالغان ، كىتاپلار يوقالغان ، سۆزلەر بۇرمىلانغان ، قانۇنلار ئۆزگەرتىلگەن ، بارلىق كىشىلەر ئۆزىنىڭ ناتوغرا پىكىرلىرىگە تايانغان ، ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ بەندىلىرى ئارىسىدا ئۆزلىرىنىڭ بۇزۇق ئىدىيەلىرى ۋە كۆڭۈل خاھىشلىرى بىلەن ھۆكۈم قىلىۋاتقان بىر پەيتتە ئەۋەتتى . ئۇ ئارقىلىق ئاللاھ ئىنسانلارنى توغرىغا يېتەكلىدى ھەمدە ئۇنىڭغا يېقىنلىشىشنىڭ تۈرلۈك يوللىرىنى ئوچۇقلاپ بەردى . ئۇ ئارقىلىق ، كىشىلەرنى قاراڭغۇلۇقتىن يورۇقلۇققا چىقاردى . ئۇ ئارقىلىق ئۇتۇق قازانغۇچى كىشىلەر بىلەن بەدئەخلاق كىشىلەرنى پەرىقلەندۈرۈپ بەردى . شۇڭا كىمكى ئۇنىڭ يېتەكلىشىگە ئەگەشسە ، توغرىغا يېتەكلىنىدۇ . كىمكى ئۇنىڭ يولىدىن تىيىپ كەتسە ، ئازىدۇ ۋە قىيىپ كېتىدۇ . ئاللاھ ئۇنى ۋە بارلىق ئەلچىلەر ۋە پەيغەمبەرلەرنى تەرىپلىسۇن ۋە ئامان قىلسۇن .

[ ئىسلام پېشىۋاسى ئىبنى تەيمىيەنىڭ (ئاللاھ ئۇ كىشىگە رەھىم-شەپقەت قىلسۇن) **ئەلچىلىككە ئىسلىشىشنىڭ ۋاجىپلىقى ھەققىدە ئاساسى پىرىنسىپ** 19-ج ، 99-102 ب ، فەتىۋالار توپلىمى دىن ئىلىندى ؛ ھەمدە **لەۋامىئى ئەنۋار ئەلبەھىيە** 2-ج ، 216 ، 236 ب گە قاراڭ . ]

بىز ئىنساننىڭ ئەلچىلەرگە بولغان ئىھتىياجىنى تۆۋەندىكىچە يىغىنچاقلايمىز :

- 1- ئىنسان بىقىندى مەخلۇق (يارىتىلغۇچى) ، شۇڭا ئۇ ياراتقۇچىسىنى تونۇشى ، ئۇنىڭدىن نىمىنى كۈتىدىغىنىنى بىلىشى ، ۋە نىمىشقا يارىتىلغانلىقىنى بىلىشى كىرەك . ئىنسان بۇنى ئۆزىگە تايىنىپ بىلەلمەيدۇ . ئۇ پەقەت پەيغەمبەرلەر ۋە ئەلچىلەرنى بىلىش ۋە ئۇلار ئېلىپ كەلگەن توغرا يول ۋە نۇر ئارقىلىقلا ، ئۇنى بىلىشكە يول تاپالايدۇ .
- 2- ئىنسان تەن ۋە روھتىن تۈزۈلگەن . ئۇنىڭ تېنى يىمەك-ئىچمەك ئارقىلىق ئوزۇقلۇقىدۇ . بىراق ئۇنىڭ روھىنىڭ ئوزۇقى بولسا ياراتقۇچىسى تەرىپىدىن چۈشەندۈرۈلگەن نەرسە ، يەنى توغرا دىن ، ۋە توغرا ئىش-ھەركەت . پەيغەمبەرلەر ۋە ئەلچىلەرتوغرا دىننى ئېلىپ كەلدى ۋە ئۇلارغا توغرا ئىش-ھەركەتلەرنى ئۆگەتتى .
- 3- ئىنسان ئۆز تەبىئىتى بىلەن دىندار بولۇپ ، ئۇنىڭ ئەگىشىدىغان بىر دىنى بولۇشى كىرەك . ھەمدە بۇ دىن توغرا بولۇشى كىرەك . توغرا دىنغا پەقەت پەيغەمبەرلەر ۋە ئەلچىلەرگە ئىشىنىش ۋە ئۇلار ئېلىپ كەلگەن نەرسىگە ئىشىنىش ئارقىلىقلا يول

تاپقىلى بولىدۇ .

4- ئىنسان بۇدۇنيادا ئاللاھنىڭ رازىلىقىغا ئىرىشتۈرىدىغان ، ئاخىرەتتە بولسا ئۇنىڭ جەننىتىگە ۋە نىئەمىتىگە ئىرىشتۈرىدىغان بىر يولغا مۇھتاج بولىدۇ . ھەمدە پەيغەمبەرلەر ۋە ئەلچىلەردىن باشقا ھېچكىم بۇ يوللارنى كۆرسىتىپ بىرەلمەيدۇ ۋە ئۇنىڭغا باشلىيالمايدۇ .

5- ئىنسان ئۆز تەبىئىتى بىلەن ئاجىز ھەمدە ئۇنى كۈتۈپ ياتقان نۇرغۇن دۈشمەنلەر بار . مەسىلەن ، شەيتان ئۇنى ئازدۇرۇشنى ئويلايدۇ ، ئەسكى دوستلار ئۇنىڭغا رەزىل قىلمىشلارنى چىرايلىق كۆرسىتىدۇ . ھەمدە كۆڭۈل يامان قىلمىشلارغا مايىل . شۇڭلاشقا ئۇ دۈشمەنلىرىنىڭ سۇيىقەستلىرىدىن ئۇنى قوغدايدىغان بىر نەرسىگە مۇھتاج بولىدۇ . ۋە پەيغەمبەرلەر ۋە ئەلچىلەر ئۇنى ئاشۇ نەرسىگە باشلايدۇ ھەمدە ئۇنى ئوچۇق كۆرسىتىپ قويدۇ .

6- ئىنسان ئۆز تەبىئىتى بىلەن ئارلىشىپ ياشايدۇ . باشقىلار بىلەن يىغىلىش ۋە باردى-كەلدى قىلىشلاردا كىشىلەرنى ئادىل ، باراۋەر بولۇشقا يىتەكلەيدىغان قانۇنلار بولۇشى كىرەك . بولمىغاندا قالايمىقان قانۇنلار بىسىۋالىدۇ . بۇ يىتەكلىگۈچى قانۇن بارلىق ھەق-ھوقۇقى بارلارنىڭ ھەق-ھوقۇقىنى ھەرقانداق ئۇسۇلدا دەپسەندە قىلماستىن ۋە ئاشۇرۇۋەتمەستىن قوغدىشى كىرەك . پەيغەمبەرلەر ۋە ئەلچىلەردىن باشقا ھېچكىم نۇكەممەل بىر قانۇننى تۈزۈپ چىقالمايدۇ .

7- ئىنسان ئۇنىڭغا بىخەتەرلىك ، روھى خاتىرجەملىك بىرىدىغان ھەمدە ئۇنى ھەقىقىي بەختنىڭ سەۋەپلىرىگە يىتەكلەيدىغان بىر نەرسىگە مۇھتاج . بۇ بولسا پەيغەمبەرلەر ۋە ئەلچىلەر كىشىلەرنى يىتەكلەيدىغان نەرسە .

[ د.مۇھەممەد بىن ئابدۇللاھ بىن سالىھ سەھىمىنىڭ **ئىسلامنىڭ ئاساسلىرى ۋە مەنبەلىرى** ناملىق كىتابىدىن ]